

הפיקוח הארצי על החינוך הגופני

זה לא רק ספורט

תכנית לימודים: השכלה כללית בחינוך גופני לכיתות י'

הקדמה

תכנית הלימודים: "זה לא רק ספורט" היא תכנית השכלה כללית בתחום החינוך הגופני לכיתות י', בהיקף של 30 שעות שנתיות. התכנית מיועדת לכלל התלמידים במערכת, (בקרוב גם תלמידים בעלי מוגבלות גופנית) לכל המגזרים: ממלכתי, ממלכתי דתי, ערבי, ודרוזי, ולכל המגמות: העיונית, הטכנולוגית, המקצועית והחקלאית.

התכנית מיועדת להרחיב את אופקיו של התלמיד, לעורר את סקרנותו ורצונו להרחיב את ידיעותיו בספורט ובהשלכותיו על אספקטים מוסריים, חברתיים ופוליטיים.

עולם הספורט תופס מקום מרכזי בתרבות העולמית הגלובלית. אירועי הספורט הגדולים מהווים מוקד משיכה חיובי לקהל גדול של מתעניינים, להשקעות פיננסיות עצומות ולסיקור תקשורתי נרחב בכל רחבי העולם. לצד מגמה זו, עולם הספורט טומן בחובו סכנה של ניצול המדיה והחשיפה התקשורתית לכוחות שליליים המנסים לצבור כוח והשפעה מזיקה ופוגעים ברוח הספורט.

תכנית זו פותחה על פי **התפיסה הרעיונית** הרואה בספורטאי הצמרת דמויות לחיקוי, מהם ניתן ללמוד ערכים וכישורי חיים, כמו למשל: שליטה עצמית, דבקות במטרה, התמדה, קבלת החלטות ועוד, וביכולתם של ספורטאים אלו להשפיע רבות על בני נוער ומבוגרים כאחד.

במהלך השנים התרחשו מספר רב של אירועים בשדה הספורט שעוררו שאלות מוסריות על תפקידו של הספורט בחברה המודרנית. אלימות בספורט, שימוש נרחב בסמים להשגת שיאים חדשים, **רצח י"א הספורטאים הישראלים במשחקים האולימפיים במינכן בשנת 1972**, עבירות לא ספורטיביות בשדה המשחק ועוד.

הפיקוח הארצי על החינוך הגופני

מכאן, **מטרת העל** של תכנית זו היא: העלאת המודעות בקרב התלמידים לכוחות החיוביים הגלומים בספורט מחד גיסא, והעלאת הצורך לדון בדרכים למגור הכוחות השליליים המנסים לצבור כוח והשפעה מזיקה ופוגעים ברוח הספורט מאידך גיסא.

המורים המיועדים ללמד על פי תכנית זו הם מורים לחינוך גופני בעלי תואר ראשון.

מטרות כלליות

1. צריכת ספורט באופן מושכל.
2. חשיפה ל"אגדות ספורט" ולספורטאים מעוררי השראה.
3. הכרת מאפייני **האישיות** הבולטים בקרב הספורטאים המצליחים.
4. פיתוח חשיבה ביקורתית סביב תופעות המסכנות את האתיקה והמוסריות של הספורט.
5. פיתוח דרכי למידת חקר.

יעדים

התלמידים:

1. יכירו דמויות מופת בספורט בישראל ובעולם.
2. יכירו את הספורטאים הישראלים שזכו במדליות אולימפיות.
3. יעריכו את הצלחת ספורט הנכים בישראל בזירה הבינלאומית.
4. יבקרו ספורטאי צמרת שנתפסו על שימוש אסור בסמים.
5. יזהו מאפייני אישיות של ספורטאי צמרת בענפי הספורט השונים.
6. יבקרו את ניצול הספורט למטרות פוליטיות.
7. יבינו את תפקידה של התקשורת במניעת אלימות בספורט או בהגברתה.
8. יבינו את החשיבות למגור תופעת האלימות והתוקפנות בספורט.
9. יכירו אירועי ספורט בינלאומיים.

הפיקוח הארצי על החינוך הגופני

דרכי הוראה - למידה - הערכה (הל"ה)

הוראת נושאי התכנית מתבססת על שימוש במגוון דרכים ופעילויות, כגון:

- ✓ הרצאות
 - ✓ צפייה בסרטונים על ספורטאים, אירועי ספורט ושיאים ייחודיים.
 - ✓ סיורים: בחוויה האולימפית- בהדר יוסף ובמוזאון הספורט, בכפר המכבייה ובמכון וינגייט.
 - ✓ דיונים ומשחקי תפקידים.
 - ✓ הרצאות אורח (סיפור אישי) של ספורטאי צמרת.
- בתהליך ההוראה למידה של תכנית זו, יודגש פיתוח האוטונומיה של הלומד לקראת לימוד עצמאי וקבלת אחריות על תהליך הלמידה האישי.
- משימת הערכה:** כל תלמיד יבחר דמות מופת בספורט, יאסוף מידע אודות הדמות, יחקור אותה לעומק, ימזג ויארגן את המידע ובסוף התהליך, יציג אותה בפני חבריו בכיתה.

הפיקוח הארצי על החינוך הגופני

מפרט התכנים והקצאת שעות

מספר מקור	מספר שעות	הנושא
חיפוש ב-Google	2 - 4	דמויות מופת בספורט בישראל ובעולם – טל ברודי, לברון גיימס, מייקל פלפס, מרק ספיץ וכד'.
אתר הוועד האולימפי הישראלי	2	זוכי מדליות אולימפיות הישראלים: יעל ארד, אורן סמדג'יה, גל פרידמן, מיכאל קלגנוב, שחר צוברי, אריק זאבי
6, 4	2	הצלחת ספורט הנכים בישראל בזירה הבינלאומית
5,	2	סמים בספורט- הדרך הקלה לניצחון סיפורם של ספורטאי צמרת שנתפסו על שימוש אסור בסמים – הסוגיה האתית.
6, 2	2	מאפייני אישיות של ספורטאי צמרת בענפי הספורט השונים
1, 4, 5,	4	פוליטיקה וספורט: ניצול הספורט למטרות פוליטיות סיפורו של ג'סי אוונס רצח הי"א – במשחקים האולימפיים במינכן 1972 חרם על המשחקים האולימפיים (1980, 1984) המכבייה
6, 5, 3, 1	4	הגינות ואלימות בספורט אלימות בקרב ספורטאים אלימות בקרב קבוצות אוהדים

הפיקוח הארצי על החינוך הגופני

		הפחתת תוקפנות ואלימות בספורט הגינות בספורט – ודרכים להשגתה התקשורת ותפקידה במניעת אלימות בספורט או בהגברתה
5	4	אירועי ספורט בינלאומיים : גביע העולם בכדורגל (המונדיאל), המשחקים האולימפיים, אליפויות עולם ואליפויות יבשתיות - היבטים חברתיים, כלכליים ולאומיים.

מקורות

1. אפק, א' (2002). 30 שנה לרצח הי"א במינכן. ירושלים: המזכירות הפדגוגית והפיקוח על החינוך הגופני.
2. זך, ס' (2010). עיונים בפסיכולוגיה של הספורט. תל אביב: הוצאת אסיף.
3. לידור, ר' ופיגין, נ' (2004). זה רק ספורט? ההקשר החינוכי של הספורט בבית הספר ובקהילה. תל אביב: הוצאת רמות.
4. קאופמן, ח' וחרוף, ח' (2002). תרבות הגוף והספורט בישראל במאה העשרים. נתניה: מכון וינגייט.
5. רסקין, ה' (עורך) (תשס"ב). משחק הוגן: חינוך להגינות ספורטיבית. ירושלים: האגף לתוכניות לימודים.
6. שדה, ש' ויאור, ר' (2011). פסיכולוגיה בספורט והקשרה לביצוע מיטבי. הוצאה עצמית.